

یادداشت

معایب آموزش مجازی و راه‌های رفع آن‌ها

آموزش مجازی اشکالات زیادی دارد و اغلب این مشکلات در بحث‌های برخط کناری گذاشته می‌شوند. به هر حال چه کسی دوست دارد خلاقیت آموزشی را متوقف کند؟ توجه به آموزش در تمام سطوح نشان می‌دهد که از سال ۲۰۲۰ به علت همه‌گیری ویروس کرونا در جهان شوق و ذوق زیادی در اجرای آموزش مجازی به وجود آمده است. با این حال هنوز مدرسان در سرتاسر جهان، آن گونه که باید و شاید، نظرات خود را در مورد آن بیان نکرده‌اند. اکنون با دقت به این مسائل پرداخته می‌شود. آموزش مجازی دارای معایب زیر است:

۱. بازخورد به دانشجوی برخط محدود است.
۲. آموزش مجازی می‌تواند باعث جداسازی اجتماعی شود.
۳. مهارت‌های مدیریت زمان و خودتحریکی قوی در آموزش مجازی لازم است.
۴. مهارت ارتباطی در دانشجویان برخط توسعه نمی‌یابد.
۵. جلوگیری از تقلب در طی ارزیابی امری پیچیده است.
۶. مدرسان برخط تمایل دارند روی نظریه تکیه کنند تا عمل.
۷. آموزش مجازی ارتباط رودررو را از بین می‌برد.
۸. آموزش مجازی برخی انتظارات را ملغی می‌کند.
۹. آموزش برخط برای افراد فاقد دانش رایانه غیرقابل دسترس است.
۱۰. اعتباربخشی و کیفیت در آموزش برخط تضمین نمی‌شود.

۱. بازخورد به دانشجوی برخط محدود است

در کلاس‌های سنتی، مدرس می‌تواند به دانشجویان بازخورد فوری بدهد. دانشجویانی که در مورد درس سوالی دارند می‌توانند آن را به سرعت در کلاس یا در ساعات اختصاص یافته به این امر حل و فصل کنند. بازخورد شخصی اثر مثبتی بر روی دانشجویان می‌گذارد و فرایندهای یادگیری را آسان‌تر،

پربارتر و ژرف‌تر می‌کند و نیز انگیزه دانشجویان را افزایش می‌دهد. از سوی دیگر آموزش مجازی هنوز در تعارض بازخوردهای دانشجو است. دانشجویانی که تمرینات منظم خود را انجام داده‌اند ولی با عدم بازخورد مواجه‌اند، ناراضی می‌شوند. روش‌های سنتی دریافت بازخورد دانشجو، همواره در محیط یادگیری مجازی کار نمی‌کنند. از این رو آموزش دهنده برخط مجبور می‌شود روش‌های دیگری را برای به دست آوردن بازخورد جستجو کند. این مورد هنوز یک موضوع نسبتاً تحقیق نشده است و ممکن است مدتی طول بکشد تا مؤثر بودن سیاست‌های خاص دریافت بازخورد دانشجو، بر پایه تحقیقات کاملاً ثابت شود.

راه حل: محققان باید سازوکارهای بازخورد دقیق و موفق در آموزش برخط را جستجو کنند و راه حل قابل قبولی را برای این مسئله در آموزش مجازی بیابند. بعضی مواقع ممکن است این مشکل در گفتگوهای تصویری با استاد حل شود و این مشابه کاری است که اساتید در ساعات اختصاص داده شده در طی آموزش عادی انجام می‌دهند.

۲. آموزش مجازی می‌تواند باعث جداسازی اجتماعی شود.

امروزه اعمال روش‌های یادگیری مجازی، باعث دور شدن و عدم ارتباط متقابل شده است. در نتیجه بیشتر دانشجویان و مدرسان که به ناچار بیشتر اوقات خود را برخط می‌گذرانند، می‌توانند علائمی از انفکاک اجتماعی را به دلیل عدم وجود ارتباطات زنده انسانی تجربه کنند. انفکاک اجتماعی همراه با عدم وجود صحبت‌های رودررو، به مشکلات متعدد سلامت ذهنی از جمله تنش‌های زیاد، اضطراب و افکار منفی منجر می‌شود.

راه حل: برخی راه‌های مبارزه با تنهایی و انفکاک اجتماعی در یادگیری برخط عبارتند از:

- ارتقای ارتباط متقابل بین دانشجویان برخط
- بهره‌برداری از محیط‌های ترکیبی
- پایش علائم انفکاک اجتماعی دانشجویان

۳. مهارت‌های مدیریت زمان و خودتحریکی قوی در آموزش مجازی لازم است.

عدم وجود خودتحریکی بین دانشجویان، یکی از اولین دلایل شکست دانشجویان در تکمیل درس‌های برخط است. در کلاس‌های سنتی، عوامل متعددی وجود دارند که به طور ثابت دانشجویان را به سمت اهداف یادگیری سوق می‌دهند. ارتباط رودررو با اساتید، فعالیت‌های نفره‌نفر، برنامه‌ریزی‌های سختگیرانه کار و هم‌صدایی مواردی هستند که مانع از بدتر شدن مسیر مطالعات دانشجویان می‌شوند. با این وصف در تنظیمات محیط یادگیری برخط، عوامل خارجی کمتری وجود دارند که دانشجویان را به کار خوب وادار کند. در بیشتر موارد، دانشجویان، بدون آن که با آنان نسبت به اهداف یادگیری بحثی شود، رها می‌شوند تا خودشان در طی فعالیت‌های یادگیری از عهده آن برآیند. دانشجویانی که

دروس یادگیری مجازی می‌گیرند درمی‌یابند که لازم است مواد درسی مشکل را در محیط راحت خانه و بدون هیچ نوع فشاری که معمولاً در دانشکده‌های سنتی وجود دارد، یاد بگیرند. در نتیجه برای دانشجویانی که فاقد مهارت‌های خودتحرکی قوی و مدیریت زمان هستند، رعایت زمان‌های منظم مطالعات می‌تواند دشوار باشد.

راه حل: برقراری مهارت‌های خودتحرکی و انضباطی کلید موفقیت در محیط‌های یادگیری برخط است. به علاوه، ارتباط رودررو با اساتید می‌تواند با ارتباط برخط جایگزین شود و فعالیت‌های نفره‌نفر بین دانشجویان برخط، مشابه کلاس‌های سنتی ارتقا داده شود.

۴. مهارت ارتباطی در دانشجویان برخط توسعه نمی‌یابد.

روش‌های آموزش مجازی در ارتقای دانش دانشگاهی دانشجویان بسیار مؤثر است. با این وصف، توسعه مهارت‌های ارتباطی دانشجویان، اغلب موضوعی است که از آن در طی دروس برخط چشم‌پوشی می‌شود. به علت عدم وجود ارتباط رودررو بین متخصصان، دانشجویان و مدرسان در آموزش برخط، دانشجویان ممکن است حس کنند که قادر نیستند به طور مؤثر در یک گروه کار کنند. چشم‌پوشی از مهارت‌های ارتباطی، ناچار منجر به فراغت از تحصیل تعداد زیادی دانشجو می‌شود که از نظر دانش نظری تفوق دارند اما در انتقال دانش خود به دیگران، با شکست مواجه می‌شوند.

راه حل: فعالیت‌های گروه متخصص-به-متخصص و تدریس‌های برخط که نیاز به ارتباط دارند باید حتی در محیط یادگیری برخط به کار روند. در انجام این کار، می‌توان مطمئن شد که یادگیری الکترونیکی دانشجویان منجر به شکست در آموزش مهارت‌های لازم به دانشجویان در محیط‌های کاری واقعی نمی‌شود.

۵. جلوگیری از تقلب در طی ارزیابی امری پیچیده است.

متأسفانه یکی از بزرگ‌ترین معایب آموزش مجازی تقلب به روش‌های مختلف است. در مقایسه با دانشجویانی که به طور فیزیکی ارزیابی می‌شوند، دانشجویان در ارزیابی برخط می‌توانند بسیار آسان‌تر تقلب کنند چون آنان در خانه و با رایانه شخصی خود امتحان می‌دهند. دانشجویان را نمی‌توان بدون دوربین به طور مستقیم مشاهده کرد و این آشکارسازی تقلب را در طی ارزیابی برخط، پیچیده‌تر از روش‌های آزمون سنتی می‌سازد. به علاوه، بدون سامانه محقق‌سازی درست هویت در محل، شخص سومی می‌تواند به جای دانشجوی مورد ارزیابی سؤالات امتحانی را پاسخ دهد که می‌تواند منجر به یک آزمون تقلبی شود.

راه حل: برای حفاظت مستند آموزش برخط، باید معیارهای تقلب توسط مؤسسات آموزش برخط تدوین شوند. مقبول‌ترین ابزار ضد تقلب که امروزه در آموزش برخط به کار می‌روند، سامانه‌های پروتکلی مثل Examity است که از معیارهای ضد تقلب مختلف، مانند تحقق خودکار هویت و یادگیری

ماشینی برای آشکارسازی امتحان‌گیرنده استفاده می‌کند.

۶. مدرسان برخط تمایل دارند روی نظریه تکیه کنند تا عمل.

گرچه بیان این عیب آموزش الکترونیکی آغاز شده و توسط برخی پایگاه‌ها آموزش برخط مبتکرانه تعیین شده، ولی این مسئله هنوز به طور کامل مطرح نشده است. مسئله‌ای که بخش بزرگی از تأمین‌کنندگان آموزش یادگیری الکترونیکی تعقیب می‌کنند، تمرکز زیاد و یا کامل در تولید دانش نظری است تا مهارت‌های عملی. دلیل این امر روشن است: درس‌های نظری برای اجرا در محیط آموزش مجازی بسیار آسان‌تر است. به هر حال، بدون ارتباط رودررو و کلاس درس‌های فیزیکی، استفاده از کارگاه و اجرای پروژه‌های عملی در یک درس برخط نیازمند طرح و رای آموزش نظری است.

راه‌حل: اجرای آموزش عملی پروژه‌ها همراه با مشورت از راه‌های مؤثر توسعه مهارت‌های عملی دانشجویان است. مثال‌های متعدد موفقی در دروس عملی برخط وجود دارد. مثل Springboard که یک پایگاه آموزشی برخط است و دانشجویان را به صورتی جامع برای مشاغل موردنیاز صنایع آماده می‌کند و برنامه‌های برخط هدایت‌شده در مهندسی نرم‌افزار، علوم داده‌ها، یادگیری ماشین، حفاظت سایبری و غیره نیز از آن جمله‌اند.

۷. آموزش مجازی ارتباط رودررو را از بین می‌برد.

عدم ارتباط رودررو با بیشتر معایب مذکور در آموزش برخط، مرتبط است. عدم وجود هر نوع ارتباط رودررو با مدرسان مانع بازخورد دانشجو و انزوای اجتماعی شده و دانشجویان احساس فشاری نمی‌کنند. عدم وجود فشار یک عیب محسوب می‌شود و باعث می‌شود دانشجویان به آسانی مطالعات خود را رها سازند. تشویق دائمی اساتید ممکن است برای بیشتر دانشجویان نامطلوب باشد اما روش مؤثری برای بهبود کارایی آنان است.

راه‌حل: در آموزش مجازی، ارتباط رودررو باید با روش دیگر ارتباطی جایگزین شود. برای مثال گپ‌های تصویری، گروه‌های بحث و بررسی و اتاق‌های گپ می‌توانند کمک کنند تا درگیر اثرات منفی عدم ارتباط رودررو در طی آموزش برخط نشویم.

۸. آموزش مجازی برخی انتظامات آموزشی را ملغی می‌کند

تمام رشته‌های آموزشی به شکل همسانی ایجاد نمی‌شوند و تمام رشته‌ها نمی‌توانند به طور مؤثری از آموزش مجازی بهره‌برند. حداقل در حال حاضر آموزش مجازی برای علوم اجتماعی و انسانی مناسب‌تر از رشته‌های علمی نظیر علوم پزشکی و مهندسی است که به درجه‌ای از تجربه عملی نیازمندند. هیچ مقدار از درس‌های برخط جایگزین کالبدشکافی برای دانشجویان پزشکی یا آموزش صنعتی واقعی برای دانشجویان مهندسی نمی‌شوند. با وجودی که این موارد می‌توانند در آینده تغییر کنند ولی در حال

حاضر نمی‌توان تمام حرفه‌ها را به‌تنهایی به روش مجازی آموزش داد.
راه‌حل: برای برخی رشته‌ها مثل پزشکی، آموزش مختلط (نظری و عملی) می‌تواند به‌عنوان یک روش فوق‌العاده به کار رود. پژوهش‌ها نشان داده که برای دانشجویان پرستاری دروس آموزشی مختلط مانند دروس سنتی به نتایج پرباری می‌انجامد و این افزایش رضایتمندی به میزان زیادی شراکت دانشجویان را بهبود می‌بخشد.

۹. آموزش برخی افراد فاقد دانش رایانه غیرقابل دسترس است.

در کشورهای پیشرفته آموزش مجازی به‌آسانی در دسترس بیشتر افراد جامعه قرار دارد. با این وصف، علی‌رغم رشد فزاینده فناوری، سواد رایانه‌ای هنوز کامل نیست. در برخی کشورها که جزو کشورهای درحال توسعه و ثروتمند به حساب می‌آیند، هنوز حدود ۲۵٪ از مردم مشکل عمده دسترسی به آموزش مجازی به‌عنوان روش آموزشی را دارند. در دیگر قسمت‌های دنیا، وضعیت بدتر است. برای مثال علی‌رغم این که هند یک بازیگر عمده در جهان آموزش مجازی است اما هنوز شکاف بزرگی در سواد رایانه‌ای مردم وجود دارد. تا زمانی که چنین شکاف اجتماعی وجود دارد، آموزش مجازی قادر نخواهد بود که به همه مردم برسد. بدین ترتیب، بسیار مهم است که ما به آموزش مجازی به‌عنوان آموزشی تکمیلی و نه جایگزین آموزش سنتی، بنگریم.
راه‌حل: یافتن راه‌حلی برای مسئله پیچیده افزایش سواد رایانه‌ای کار آسانی نیست. با این وصف، ابتکارات هند دیجیتال وعده بهبود سواد رایانه را در میان مردم می‌دهد.

۱۰. اعتبار بخشی و کیفیت در آموزش برخی تضمین نمی‌شود.

هرگاه آموزش مجازی به صورت مؤثر و معتبر مثل آموزش سنتی تلقی شود، باید مطمئن شد که تمام مدارس برخی اعتبار دارند. متأسفانه، در حال حاضر هنوز تعداد بسیار زیادی از مؤسسات آموزش مجازی وجود دارد که معتبر نیستند و تمام مواد درسی به جز خود مدرسان توسط هیچ‌کس واپایش کیفی نشده‌اند. از این رو، عدم تضمین کیفیت و عدم وجود اعتبارسنجی آموزش بر خط باعث تداوم ضعیف آن شده است.

راه‌حل: ملاحظات تضمین کیفیت آموزش مجازی زیادی وجود دارد که باید از آن‌ها برای اطمینان از اعتبار آموزش مجازی پیروی کرد. به علاوه، سامانه‌های مدیریت اعتبارسنجی مثل Creatrix وجود دارد که راه‌حل متمرکزی برای فرایند اعتبارسنجی فراهم می‌کند.